

Олександр ПЛАХОТНЮК,

orcid.org/0000-0003-4130-8653

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри режисури та хореографіїЛьвівського національного університету імені Івана Франка
(Львів, Україна) oleksandr.plakhotnyuk@lnu.edu.ua

ОКРЕСЛЕННЯ ПОНЯТЬ ТА КАТЕГОРІЙ СУЧАСНИХ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ БАЛЕТНОГО МИСТЕЦТВА В СОЦІАЛЬНО-СУСПІЛЬНІЙ ТА ЕСТЕТИЧНІЙ ПЛОЩИНАХ

Проаналізовано важливість питання формування наукового підґрунтя для аналізу понять та категорій розвитку балетного мистецтва в його соціально-суспільному та естетичному аспектах. З огляду на динамічний розвиток останнім часом всієї художньої культури людства, в тому числі прискорений поступ хореографічного мистецтва, постає низка наукових проблем, пов'язаних із важливістю адекватного сприйняття і розуміння понять та категорій сучасних етапів розвитку балетного мистецтва в якості системи хореографічно-естетичних канонів і зразків для наслідування. Ця проблематика має цілком інтерпретаційну природу, спонукає до адекватної переоцінки естетичних цінностей та виражає всі ознаки свого мінливого характеру, такі як: схильність до ангажованості в різні стилеві епохи; переоцінка авторитету постаті митця чи недооцінка його творчого доробку; нестійкість визначення краси та досконалості з плином часу або зі зміною суспільного устрою. Метою цього дослідження є визначити і представити основні поняття та категорії стосовно впливу видатних митців на процес розвитку балетного мистецтва у хореографічному мистецтві в цілому і в Україні зокрема. Сформованою ціллю дослідження визначено: доцільність просування на перший план аналізу основних понять та категорій розвитку балетного мистецтва у хореографічному мистецтві; на другий план виступає визначення спільних та відмінних рис, їх ознак у глобалізаційних мистецьких процесах при формуванні хореографічного канону. В процесі дослідження застосовані методи об'єктивності, історизму в порівняльному та культурологічно-мистецькому аналізі культурних й мистецьких процесів а також в контексті розвитку хореографії. Зазначений методологічний підхід дозволяє розкрити та піддати аналізу понять та категорій розвитку балетного мистецтва у хореографічному мистецтві як України так і світу. Метод об'єктивності й історизму надає змогу відстежити динаміку та перспективи формування переліку понять та категорій хореографічного мистецтва. Порівняльний метод застосовується в дослідженні для виявлення існуючих та нових понять та категорій розвитку балетного мистецтва. Наукова новизна роботи полягає в розширенні переліку та створення передумов систематизації існуючих понять та категорій новітніх етапів розвитку балетного мистецтва у формуванні сприйняття повноцінного танцю в сучасній науці. Також вона полягає в окресленні основних факторів процесів їх виникнення, що проявляються у XXI столітті на прикладі понять та категорій розвитку балетного мистецтва.

Отже, при визначенні та окресленні понять і категорій, дотичних до впливу видатних митців на сучасні етапи розвитку балетного мистецтва, стало очевидним комбіноване та синкретичне наповнення змістовних і смислових тлумачень понять, пов'язаних з предметом дослідження. Так, поняття митець абстрагується і розширюється до сукупності єдиних естетичних вподобань в певних соціально-суспільних межах. Поняття мистецтво акцентується як сукупність естетичного досвіду і стилевих тенденцій. Поняття розвиток балетного мистецтва збагачується чіткою прив'язкою до прямої та зворотної залежності від епохальних мистецьких тенденцій, а також яскраво вираженим естетично-порівняльним характером. В свою чергу, вплив на розвиток балетного мистецтва відноситься до формально-змістовних категорій. При цьому пропонується два підходи у визначенні механізмів впливу: вважати ініціатором розвитку мистецтва видатну постать митця, або, на противагу цьому, вважати постать автора цілковитим втіленням нагальних естетично-культурних потреб суспільства. Також варто відзначити різницю між фіксацією змін мистецьких вподобань та фіксацією нематеріальних цінностей людства в якості культурного досвіду. Подібна постановка вихідних даних надасть можливість всебічно та адекватно викласти критерії оцінювання мистецького доробку видатних постатей митців відносно їх впливу на розвиток балетного мистецтва.

Ключові слова: хореографічне мистецтво, танцювальна культура, танець, балет, поняття категорії розвитку балетного мистецтва.

Oleksandr PLAKHOTNYUK,

orcid.org/0000-0003-4130-8653

Candidate of Art, Associate Professor;

Associate Professor at the Department of Direction and Choreography

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) oleksandr.plakhotnyuk@lnu.edu.ua

OUTLINE OF CONCEPTS AND CATEGORIES OF MODERN STAGES OF THE DEVELOPMENT OF BALLET ART IN THE SOCIO-PUBLIC AND AESTHETIC PLANES

The importance of the issue of forming a scientific basis for the analysis of concepts and categories of the development of ballet art in its socio-public and aesthetic aspects is analyzed. In view of the recent dynamic development of the entire artistic culture of mankind, including the accelerated progress of choreographic art, a number of scientific problems arise related to the importance of adequate perception and understanding of the concepts and categories of modern stages of the development of ballet art as a system of choreographic-aesthetic canons and role models. This problematic has a completely interpretative nature, prompts an adequate reassessment of aesthetic values and expresses all the signs of its changing nature, such as: a tendency to engage in different stylistic eras; overestimation of the authority of the figure of the artist or underestimation of his creative output; the instability of the definition of beauty and perfection over time or with changes in the social system. The purpose of this study is to define and present the main concepts and categories regarding the influence of outstanding artists on the process of development of ballet art in choreographic art in general and in Ukraine in particular. The formed goal of the research is defined as: the expediency of advancing to the forefront of the analysis of the main concepts and categories of the development of ballet art in choreographic art; the definition of common and distinctive features, their signs in globalization artistic processes in the formation of the choreographic canon comes to the fore. In the process of research, the methods of objectivity and historicism are applied in the comparative and cultural-artistic analysis of cultural and artistic processes, as well as in the context of the development of choreography. The specified methodological approach allows to reveal and analyze the concepts and categories of the development of ballet art in the choreographic art of both Ukraine and the world. The method of objectivity and historicism makes it possible to track the dynamics and prospects of forming a list of concepts and categories of choreographic art. The comparative method is used in the research to identify existing and new concepts and categories of the development of ballet art. The scientific novelty of the work consists in expanding the list and creating prerequisites for the systematization of existing concepts and categories of the latest stages of the development of ballet art in the formation of the perception of a full-fledged dance in modern science. It also consists in outlining the main factors of the processes of their emergence, manifested in the 21st century on the example of the concepts and categories of the development of ballet art.

So, when defining and delineating the concepts and categories related to the influence of outstanding artists on the modern stages of the development of ballet art, it became obvious the combined and syncretic filling of meaningful and meaningful interpretations of concepts related to the subject of research. Thus, the concept of an artist is abstracted and expanded to a set of unified aesthetic preferences within certain socio-public boundaries. The concept of art is emphasized as a collection of aesthetic experience and stylistic trends. The concept of the development of ballet art is enriched by a clear reference to direct and inverse dependence on epochal artistic trends, as well as a pronounced aesthetic and comparative character. In turn, the influence on the development of ballet art belongs to the formal and substantive categories. At the same time, two approaches are proposed in determining the mechanisms of influence: to consider the outstanding figure of the artist as the initiator of the development of art, or, in contrast, to consider the figure of the author as the complete embodiment of urgent aesthetic and cultural needs of society. It is also worth noting the difference between recording changes in artistic preferences and recording the intangible values of humanity as a cultural experience. Such a presentation of the initial data will provide an opportunity to comprehensively and adequately set out the criteria for evaluating the artistic work of outstanding figures of artists in relation to their influence on the development of ballet art.

Key words: *choreographic art, dance culture, dance, ballet, concepts of the category of development of ballet art.*

Постановка проблеми. З огляду на динамічний розвій останнім часом всієї художньої культури людства, в тому числі прискорений поступ хореографічного мистецтва, постає низка наукових проблем, пов'язаних із важливістю адекватного сприйняття і розуміння понять та категорій розвитку сучасних етапів балетного мистецтва як системи хореографічно-естетичних канонів і зразків для наслідування. Ця проблематика має цілком інтерпретаційну природу,

спонукає до адекватної переоцінки естетичних цінностей та виражає всі ознаки свого мінливого характеру, такі як: схильність до ангажованості в різні стильові епохи; переоцінка авторитету постаті митця чи недооцінка його творчого доробку; нестійкість принципів визначення краси та досконалості з плином часу або зі зміною суспільного устрою.

Мета роботи – визначити і представити основні поняття та категорії стосовно впливу

видатних митців на процес сучасних етапів розвитку балетного мистецтва.

Формулювання цілей дослідження: на перший план вступає доцільність аналізу основних понять та категорій розвитку балетного мистецтва у хореографічній системі. Доречним є визначення спільних та відмінних рис, їх ознак у глобалізаційних мистецьких процесах їх формування.

Методологія дослідження полягає в застосуванні методів об'єктивності, історизму в порівняльному та культурологічно-мистецькому аналізі культурних, мистецьких процесів, в контексті розвитку хореографії. Зазначений методологічний підхід дозволяє розкрити та піддати аналізу понять та категорій розвитку балетного мистецтва у хореографічному мистецтві України зокрема та світу загалом. Метод об'єктивності й історизму надає змогу відстежити динаміку та перспективи формування переліку понять та категорій хореографічного мистецтва. Порівняльний метод застосовується в дослідженні для виявлення існуючих та нових понять та категорій розвитку балетного мистецтва з огляду на сучасні його етапи.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні переліку та створення передумов систематизації існуючих понять та категорій розвитку балетного мистецтва у формуванні сприйняття повноцінного танцю в сучасній науці. Також вона полягає в окресленні основних факторів процесів їх виникнення, що проявляються у XXI столітті на прикладі понять та категорій розвитку балетного мистецтва.

Аналіз досліджень. Культурологічні та суспільно-історичні аспекти розвитку балетного мистецтва розглянуті та опрацьовані дослідниками Р. Шестопад (2007), колективом авторів М. Альчук, Ф. Бацевич, І. Бойко (2013). Типологічні та понятійні аспекти впливу на розвиток балету досліджували Ю. Колесниченко (2007), Б. Колногузенко (2014), Л. Левчук (2002). Стильові компоненти процесу становлення і розвитку класичної та сучасної хореографії висвітлені в роботах А. Дем'янчук (2018), Є. Корольова (2011), Д. Шариков (2013). Не менш вагоме значення для розгорнутого і всебічного дослідження особливостей неупередженого сприйняття епохальних перемін в балетному мистецтві мають теоретичні праці С. Худеков (2009), Зав'ялова О. (2014). Інтермедіальні властивості хореографічного мистецтва як сценічного виду мистецтва проаналізовані в статтях А. Плахотнюка, Д. Топоркова (2021).

Виклад основного матеріалу. В процесі розгляду й аналізування культурно-мистецьких обставин, що постали причиною рушійних змін, прогресу чи кардинальної пертурбації в області

розвитку будь-якого виду мистецтв, в тому числі і балетного мистецтва, стає зрозумілою необхідність комбінування певних понять і категорій, що здатні розкрити зміст та урівноважити смислові навантаження сутнісних елементів предмету та проблематики цього дослідження. Крім того, при вивченні творчого впливу тих чи інших постатей митців, що своїм творчим доробком належали певним стильовим епохам розвитку культури людства, з метою адекватного і об'єктивного підходу у формуванні умовиводів, необхідним постає введення алгоритму, що визначає ступінь впливу постаті на розвиток балетного мистецтва.

Ці введення за своїм визначенням можуть мати переважно умовний характер, а природа їх розповсюдження обмежується абстрагованим зведенням естетичних, мистецьких та хореографічних тенденцій в процесі розвію балетного мистецтва. «Важливим є не формальне впровадження в освітній процес елементів дослідження за кожною освітньою програмою з урахуванням згаданих особливостей. Тут важливо закладу вищої освіти продемонструвати, системність, ґрунтовність цих заходів, що впроваджуються як з боку науково педагогічних працівників так і з боку здобувачів вищої освіти, а головне у їх тісній співпраці на засадах довіри, рівності» (Плахотнюк, 2022: 74).

Для цілісної наукової картини, що зображує процес впливу умовного «митця» на певні етапи розвитку умовного «мистецтва», доречно скористатися мистецтвознавчими поняттями та категоріями, що охоплюють області естетики, філософії, стильових вподобань епохи, психології, техніки виконання, історичного процесу та самої хореографії.

На сьогоднішній сформований ще не повний перелік нових понять та категорій у вивченні хореографічного мистецтва як галузі науки, що вивчає танець у комплексі видових, жанрово-стильових проявів, закономірності художньої творчості, його співвідношення з іншими видами і жанрами мистецтва, а також особливості розвитку творчості та творчості. а також гуманітарні науки: культурологія, філософія, психологія, антропологія. Порушуються проблеми міждисциплінарний площині у хореографії. Усі ці наявні та перспективні наукові розробки дадуть право будувати напрямки розвитку хореографічного мистецтва як окремої мистецтвознавчої науки (Plakhotnyuk, 2017: 75).

В загальновідомому значенні та науковому обігу *митцем* прийнято називати особу, яка займається мистецтвом, зокрема професійною. Цей термін є ширшим за поняття «художник», під нього підпадають і ті мистецькі діячі, які не займаються образотворчим мистецтвом безпосередньо (Шес-

топад, 2013: 113). Або, у переносному значенні, це також психологічна сторона людини, що талановито використовує у своїй творчості художні засоби згідно їх визначень (Альчук, 2013: 278). Проте, для повноти положення стану речей, з урахуванням стильових, естетичних та культурних аспектів, а також для всебічного осягнення мистецької площини цілого процесу розвитку хореографії в її балетному прояві, доцільним постане більш широке тлумачення цього судження.

Відтак, з поняття *митець*, що буде вживатися в рамках цього дослідження, знімаються обмеження критеріїв загальновідомості та популяризації образу його постаті – іншими словами, митцем, здатним корінним чином вплинути на хід історичного та естетично-стильового розвитку мистецтва, може вважатися не лише загальновідома, неодноразово задокументована різними джерелами постать в області культури і мистецтва, а й сукупність пересічних виконавців-практиків, яких об'єднали єдині естетично-художні вподобання та які знаходяться під впливом єдиної мистецької тенденції. При такому підході характерним буде максимальна абстрагованість поняття *митець* по відношенню до оточуючих обставин, подій та культурно-історичних факторів. Однак зберігається основний наратив, пов'язаний з впливом митця на мистецтво – новий стиль є продуктом особистісного бачення та інтерпретації естетичних, соціальних та культурних відносин в мистецтві (Ланюк, 2017: 188).

Так як в межах об'єкту та предмету цього дослідження застосовується комплексний підхід у вивченні впливу митця на мистецтво, який передбачає не лише вплив митця-хореографа або балетмейстера на балетне (сценічне) мистецтво, а й, повною мірою, вплив митця широкого кола на розвиток балету – то не менш значущими будуть враховуватись стильові та естетичні внески діячів та постатей, пов'язаних не стільки з хореографією, скільки з рештою ключових видів мистецтв (Дем'янчук, 2018: 104–106).

Щодо поняття *мистецтво*, яке загальною сукупністю науково-практичних джерел тлумачиться як галузь людської культури, де за допомогою знаків через конкретні образи світу виражаються його узагальнені сенси, а розвиток мистецтва обумовлюється як загальними закономірностями буття людини й людства, так і естетично-художніми закономірностями, естетично-художніми поглядами, ідеалами й традиціями (Філософський енциклопедичний словник, 2002: 405); у вузькому своєму значенні балетного (як синтетичного виду сценічного) мистецтва

набуває дещо інших ознак: в танцювальній театральній виставі музика поряд з танцем відіграє важливу роль у розвитку сюжету і створенні відповідного настрою у сприйнятті сценічного образу (Зав'ялова, 2014: 58). Для *балетного мистецтва* є характерною матеріалізація емоційних та духовних переживань і прагнень засобами жесту та мовою тіла.

Виходячи із завдань та керуючись метою цього дослідження, *балетне мистецтво* розглядається суцільно як сукупність естетичного досвіду та динамічних стильових тенденцій в хореографії, при цьому маючи на увазі накопичувальний та акумулятивний характер такого поєднання. Іншими словами, задля адекватного тлумачення дотичних процесів та явищ, *балетне мистецтво* буде піддаватися аналізу виключно в процесно-порівняльних та естетично-стильових площинах, що ґрунтуються на алгоритмах і принципах постійного та динамічного змінення (розвитку) під впливом культурно-історичних подій і творчої діяльності постатей.

Крім цього, якісна оцінка динамічних перемін в ході розросту балетного мистецтва ніяким чином не може мати ознак заперечення, переокреслення чи спростування досягнень та досвіду конкретних митців, мистецькі внески яких передували цим змінам й мали геть інші естетичні наративи. Таке положення ґрунтується на дослідженнях Є. Ланюк, викладених у монографії «Політика і мистецтво. Історичний взаємозв'язок» (Ланюк, 2017: 118–136).

Стосовно поняття *розвиток балетного мистецтва*, яке зазвичай означає поступове видозмінення естетично-стильових маркерів та технік виконання, що неминуче призводить до набуття нових жанрів і передбачає несподівані повороти у шляхах мистецького поступу – більш широке тлумачення якого торкатиметься культурних тенденцій певної стильової епохи, соціального та суспільного контексту і тому подібне (Культурологічний: енциклопедичний словник, 2013: 275) – неодмінно має збагатитися чіткою прив'язкою до прямої та зворотної залежності від епохальних тенденцій у мистецтві. В цій залежності має чітко простежуватись та упізнаватись алгоритм естетично-образного аспекту розвитку балетного мистецтва в загальному культурному його розумінні. Докладніше про даний алгоритм буде викладено в наступному підрозділі поточного розділу цього дослідження.

В основному ж і в цілому, поняття *розвиток балетного мистецтва* буде носити естетично-порівняльний характер щодо культурних вподобань стильової епохи, а також буде виражати

динаміку домінування або послаблення тих чи інших тенденцій по відношенню до художньої образності й емоційного забарвлення (Енциклопедія. Балет).

На рахунок значення щодо *впливу на розвиток балетного мистецтва*, стає очевидним його цілковите відношення до формально-змістовних категорій, а також наполегливе спрямування в бік художньо-образних аспектів на фоні ініційованих (таким чином) перемінах в естетичних уподобаннях цілого суспільства. Ця категорія повністю охоплює всі задіяні засоби, види, жанри, форми та їх зміст по відношенню до поняття *вплив на розвиток балетного мистецтва* (Колесниченко, 2012: 87). В цьому питанні застається лише з'ясувати, наскільки епохально-стильове культурне середовище формує та стимулює митця в якості такого собі умовного «агента впливу», та чи підпадає поняття *впливу* до культурологічної категорії нематеріальних цінностей або нематеріальної культурної спадщини, як, власне, і сам танець в ширшому своєму значенні?

У пошуках відповіді на це питання доцільним буде задіяти два альтернативних підходи, які повністю дотримані логічної послідовності та принципам доцільності.

Перший полягає в тому, що утворення нових жанрів у мистецтві, яке б свідчило про його динамічний розвиток, відбувається, як правило, у зв'язку із збільшенням автономності та незалежності у процесі творчості митця, що дозволяє йому виходити за межі стильових епохальних рамок й інших культурно-соціумних обмежень. Митець, таким чином, постає автором та ініціатором факторів впливу на розвиток того чи іншого виду мистецтва, в тому числі *балетного*, і посідає місце в культурно-історичному наповненні як видатна постать (Королева, 2011: 115).

Другий підхід містить в собі ключову роль культурно-історичного контексту в перемінах естетичних вподобань та мистецьких потреб суспільства. Він ґрунтується виключно на культурологічних категоріях, таких як: цивілізація та суспільство, апелюючи при цьому до онтологічних і аксіологічних понять. Іншими словами, *вплив на розвиток мистецтва* обумовлений виключно культурно-суспільним та культурно-історичним середовищем, яке, в свою чергу, дає світові видатних митців. При цьому, особистість і творчість митця розглядаються не інакше як втілена в життя формально-сміслова та естетична потреба суспільства (Шариков, 2013: 33; Худеков, 2009: 165).

Порівнюючи між собою ці два підходи, слід зауважити, що мистецькі та цивілізаційні категорії

не тяжіють щодо взаємної компіляції смислів їхніх понять. Одночасне звернення до двох альтернативних підходів буде достатньою мірою гарантувати дотримання аналітичними засобами цього дослідження логічних зв'язків між різними аспектами процесу *впливу на розвиток балетного мистецтва*, що розташовані в різних категоріальних площинах (Дем'янчук, 2018: 139; Фартінг, 2019: 443).

Найбільш упорядкованими та системними є вивчення інтермедіальних ознак і властивостей, що виглядають в світлі накладання векторів міжмистецьких зв'язків на орієнтир первісного знаку-символу, притаманному танцю. Такий підхід сприяє пошуку сумарного вектору цих зв'язків та розширює уяву про взаємозалежність танцювальних інтермедіальних компонентів поза межами самої хореографії. Також, в зазначений спосіб видається легшим і простішим визначення критеріїв значущості танцю серед решти видів мистецтв. Крім того, значною мірою облегшує задачу розв'язання цієї наукової проблематичної ситуації очевидна обставина: сумарний вектор інтермедіальних зв'язків танцю з іншими мистецтвами вираховується емпіричним шляхом – лише кінцевий результат враження від танцю здатен охарактеризувати всі його задіяні інтермедіальні властивості (Плахотнюк. Топорков, 2021: 86).

Ознаками *впливу на розвиток балетного мистецтва* при таких підходах можуть бути як впровадження авторських унікальних технік виконання танцю митцем, так і фіксація змін естетично-філософських вподобань, характерних для певної стильової епохи в культурному житті суспільства (Плахотнюк, 2022: 56). Важливим буде не сплутати поняття *фіксації змін мистецьких уподобань* суспільства з *фіксацією* та закріпленням надбаних в процесі культурно-історичного розвитку *нематеріальних цінностей людства*. Тому що перше поняття має більш виражену хорологічну і факторну природу свого походження, а друге поняття – виключно культурно-філософську природу. Проте, як перше, так і друге поняття підпадають під дію емпіричних принципів у їх вивченні та об'єднуються загальним оціночно-декларативним характером (Колногузенко, 2014: 224).

Висновок. Отже, при визначенні та окресленні понять і категорій, дотичних до впливу видатних митців на розвиток балетного мистецтва, стало очевидним комбіноване та синкретичне наповнення змістовних і смислових тлумачень понять, пов'язаних з предметом дослідження. Так, поняття *митець* абстрагується і розширюється до плеяди мистецьких практиків, об'єднаних сукупністю єдиних естетичних вподобань. Поняття

мистецтво акцентується як сукупність естетичного досвіду і стильових тенденцій. Поняття розвитку балетного мистецтва збагачується чіткою прив'язкою до прямої та зворотної залежності від епохальних мистецьких тенденцій, а також яскраво вираженим естетично-порівняльним характером. В свою чергу, вплив на розвиток балетного мистецтва відноситься до формально-змістовних категорій. При цьому пропонується два підходи у визначенні механізмів впливу: вважати ініціатором розвитку мистецтва видатну

постать митця, або, на противагу цьому, вважати постать автора цілковитим втіленням нагальних естетично-культурних потреб суспільства. Також варто відзначити різницю між фіксацією змін мистецьких вподобань та фіксацією нематеріальних цінностей людства в якості культурного досвіду. Подібна постановка вихідних даних надасть можливість всебічно та адекватно викласти критерії оцінювання мистецького доробку видатних постатей митців відносно їх впливу на розвиток балетного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Plakhotnyuk O. The maintaining questions of research of choreographic art in Ukraine started of the 20-th century. *зб. наук. ст. «Молодий вчений»*. 2017. Вип. № 5 (45), Ч. I. С. 72–75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/18.pdf>.
2. Альчук М., Бацевич Ф., Бойко І. Культурологічний енциклопедичний словник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 508 с.
3. Дем'янчук А. Історія та синтез мистецтв. Львів : Кафедра режисури та хореографії ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 288 с.
4. Енциклопедія. Балет. URL : https://bigenc.ru/theatre_and_cinema/text/1847350/.
5. Зав'ялова О. Історія балетного мистецтва: від витоків – до початку ХХ ст. Суми : Мрія, 2014. 114 с.
6. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 660 с.
7. Колногузенко Б. Види мистецтв та хореографії. Харків : ХНАК, 2014. 319 с.
8. Королева Э. Театр. Классика. Стиль. Кишинев. 2011. 228 с.
9. Короткий енциклопедичний словник з культури. Київ : Україна, 2003. 384 с.
10. Культурологічний: енциклопедичний словник. За ред. д-ра філос. наук, проф. В. Мельника редколегія М. Альчук, Ф. Бацевич, І. Бойко. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 508 с.
11. Ланюк Є. Політика і мистецтво. Історичний взаємозв'язок. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 244 с.
12. Плахотнюк О. Наукові пошуки здобувачів освіти спеціальності хореографія – чинник формування індивідуальної освітньої траєкторії. *Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобицьк : Гельваніка, 2022. Вип. 53. Т. 2. С. 72–77. http://www.afhn-journal.in.ua/archive/53_2022/part_2/10.pdf DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-10>
13. Плахотнюк О. Топорков Д. Поліхудожні та міжмистецькі зв'язки танцювальної культури у прояві її інтермадіальності. *Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобицьк : Гельваніка, 2021. Вип. 43. Т. 2. С. 81–87. <http://www.afhn-journal.in.ua/43-2-2021> DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-2-13>
14. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків : Віват, 2019. 576 с.
15. Філософський енциклопедичний словник. Наук. ред.: Л. Озадовська, Н. Поліщук. Київ : Абрис, 2002. 751 с.
16. Худеков С. Всеобщая история танца. Москва : Эксмо, 2009. 608 с.
17. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури. Філософія балету та онтологія танцю. Київ : КиМУ, 2013. Ч. I. 204 с.
18. Шестопад Р. Словник-довідник з культурології. Вінниця : ПП «Нова книга», 2007. 184 с.

REFERENCES

1. Plakhotnyuk, O. (2017). The maintaining questions of research of choreographic art in Ukraine started of the 20-th century. *zb. nauk. st. «Molodyi vchenyi»*. № 5 (45), Ch. I. S. 72–75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/18.pdf>
2. Alchuk M., Batsevych F., Boiko I. (2013). *Kulturolohichni entsyklopedychni slovnyk [Cultural encyclopedic dictionary]*. Lviv : LNU imeni Ivana Franka. 508 s. [in Ukrainian].
3. Demianchuk A. (2018). *Istoriia ta syntez mystetstv [History and synthesis of arts]*. Lviv : Kafedra rezhysury ta khoreohrafi LNU im. Ivana Franka, 2018. 288 s. [in Ukrainian].
4. Entsiklopediia. Balet [Encyclopedia. Ballet]. URL : https://bigenc.ru/theatre_and_cinema/text/1847350 [in Russian].
5. Zavialova O. (2014). *Istoriia baletnoho mystetstva: vid vytyokiv – do pochatku XX st. [History of ballet art: from its origins to the beginning of the 20th century]*. Sumy : Mriia. 114 s. [in Ukrainian].
6. Kolesnichenko Yu. (2012). *Instrumenty horeografa. Terminologiya horeografii [Choreographer tools. Choreography terminology]*. KiYiv : Kafedra, 2012. 660 s. [in Russian].
7. Kolnohuzenko B. (2014). *Vydy mystetstv ta khoreohrafi [Types of arts and choreography]*. Kharkiv : KhNAK. 319 s. [in Ukrainian].
8. Koroleva E. (2011). *Teatr. Klassika. Stil [Theatre. Classic. Style]*. Kishinev. 2011. 228 s. [in Russian].
9. *Korotky entsyklopedychni slovnyk z kultury (2003)*. [Short encyclopedic dictionary of culture]. Kyiv : Ukraina, 2003. 384 s. [in Ukrainian].

10. Kulturolohichni: entsyklopedychnyi slovnyk. (2013). [Cultural: encyclopedic dictionary]. Za red. d-ra filos. nauk, prof. V. Melnyka redkolehiiia M. Alchuk, F. Batsevych, I. Boiko. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 2013. 508 s. [in Ukrainian].
11. Laniuk Ye. (2017). Polityka i mystetstvo. Istorychnyi vziaemozviazok [Politics and art. Historical relationship]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka. 244 s. [in Ukrainian].
12. Plakhotniuk O. (2022). Naukovi poshuky zdobuvachiv osvity spetsialnosti khoreohrafiia – chynnyk formuvannia indyvidualnoi osvitnoi traiektorii [Scientific researches of choreography majors are a factor in the formation of an individual educational trajectory]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : Mizhvuzivskyi zb. nauk. pr. molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Drohobych : Helvanika, 2022. Vyp. 53. T. 2. S. 72–77. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/53_2022/part_2/10.pdf DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-2-10>. [in Ukrainian].
13. Plakhotniuk O. Toporkov D. (2021). Polikhudozhni ta mizhmystetski zviazky tantsiuvalnoi kultury u proiavi yii intermedialnosti [Polyartistic and interartistic connections of dance culture in the manifestation of its intermediality]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : Mizhvuzivskyi zb. nauk. pr. molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Drohobych : Helvanika, 2021. Vyp. 43. T. 2. S. 81–87. <http://www.aphn-journal.in.ua/43-2-2021>. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-2-13>. [in Ukrainian].
14. Fartinh S. (2019). Istoriia mystetstva vid naidavnishykh chasiv do sohodennia [History of art from ancient times to the present]. Kharkiv : Vivat, 2019. 576 s. [in Ukrainian].
15. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk (2002). [Philosophical encyclopedic dictionary]. Nauk. red.: L. Ozadovska, N. Polishchuk. Kyiv : Abrys, 2002. 751 s. [in Ukrainian].
16. Hudekov S. (2009). Vseobshchaya istoriya tantsa [General history of dance]. Moskva : Eksmo, 2009. 608 s. [in Russian].
17. Sharykov D. (2013). Mystetstvoznachna nauka khoreolohiia yak fenomen khudozhnoi kultury. Filosofiia baletu ta ontolohiia tantsiu [Choreology is an artistic science as a phenomenon of artistic culture. Philosophy of ballet and ontology of dance]. Kyiv : KyMU, 2013. Ch. I. 204 s. [in Ukrainian].
18. Shestopad R. (2007). Slovnyk-dovidnyk z kulturolohii [Dictionary-handbook on cultural studies]. Vinnytsia : PP «Nova knyha», 2007. 184 s. [in Ukrainian].